

23.6.2021

Vaikutusten ennakoarviointi

Osana päätösvalmistelua ja päätöksentekoa on ennakoitava päätösten vaikutuksia. Päätökset vaikuttavat suoraan tai välillisesti ihmisiin, talouteen, ympäristöön ja yrityksiin.

Asia: Pirkanmaan omaishoidon tuen yksikön perustaminen osaksi Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskusta.

Valmistelijat: projektipäällikkö Katariina Somppi, Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskus, kotihoidon päällikkö Sirpa Hiltunen, Hämeenkyrön kunta ja ikäihmisten palveluiden suunnittelija Piia Korhonen, PirSote.

Arviointiin ovat osallistuneet maakunnallinen ohjausryhmä, jossa edustajana toimii Pirkanmaan kunnista nimetyt edustajat esimerkiksi vammais- ja / tai vanhuspalveluista vastaava päällikkö. Lisäksi arviointiin on osallistunut Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen ohjausryhmän jäsenet sekä asiakasosallisuusryhmä.

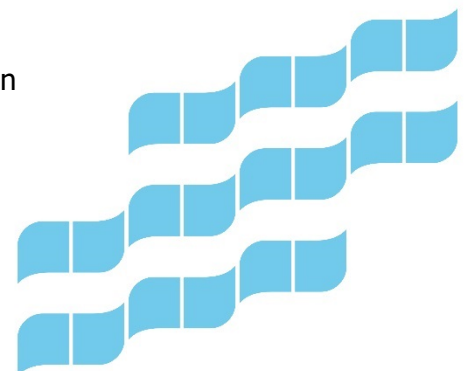
Vaikutusten ennakoarvio on tehty, koska omaishoidon tuen maakunnallisesti yhtenäisen koordinnin

- ✓ vaikutukset ovat merkittäviä
- ✓ asia strategisesti, toiminnallisesti tai taloudellisesti merkittävä
- ✓ merkittävä muutos palveluissa
- ✓ asialla välittömiä, pitkän aikavälin tai epäsuoria merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan

Lomakkeen taulukossa on arvioitu Pirkanmaan kuntien liittymistä Omaishoidon tuen yksikön toimintaan suhteessa palveluiden järjestämisen nykytilaan (= 0 neutraali vaikutus).

Pirkanmaalla on toiminut maakunnallinen perhehoidon yksikkö vuodesta 2014 alkaen. Yksikkö on laajennettu 1.1.2020 alkaen Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksiksi. Suunnitelma Omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen toteuttamiseksi on laadittu Pirkanmaan sote- ja maakuntauudistuksen valmistelussa. Lisäksi keskusta on suunniteltu ja valmisteltu kehittämisprojektissa syksyllä 2019, jossa valmisteltiin maakunnallinen yhteistoimintamalli henkilökohtaisen avun palveluun. Vuoden 2021 alusta alkaen on suunniteltu ja kehitetty omaishoidon palvelua osaksi keskuskokonaisuuden toimintaa. Keskuksen tavoitteena on järjestää Pirkanmaalla lainmukaiset, laadukkaat ja kustannustehokkaat sekä tasavertaiset palvelut omaishoidon tuessa, perhehoidossa ja henkilökohtaisessa avussa. Keskuksen toimintaan ovat sitoutuneet kaikki Pirkanmaan 22 kuntaa. Tampereen kaupunki vastaa keskuksen kokonaisuuden koordinoinnista.

Keskus palvelee sekä asiakkaita että kuntien työntekijöitä. Omais- ja perhehoidossa sekä henkilökohtaisessa avussa on monia yhdenmukaisia lakisääteisiä veloitteita, kuten valmennukset, hyvinvointi- ja terveystarkastukset sekä hoitajien ja avustajien sijaisjärjestelyt. Nämä tehtävät hoidetaan keskuksessa. Asiakkaiden omatyöntekijät työskentelevät kunnissa ja heillä on vastuu asiakkaan palvelutarpeen arvioinnista ja päätöksenteosta. Omatyöntekijät toimivat asiakkaiden koko palvelukokonaisuudesta vastaavina lähityöntekijöinä.

23.6.2021

Perhehoidon yksikkö

Perhehoidon yksikkö on toiminut vuodesta 2014 alkaen ja on asteittain laajentanut toimintaansa kaikkia erityisryhmiä palvelevaksi yksiköksi (pl. lastensuojelun perhehoito). Perhehoidon yksikön toiminnassa noudatetaan yhtenäistä perhehoidon toimintaohjetta, jonka kaikki yksikön yhteistoiminnassa mukana olevien kuntien lautakunnat ovat hyväksyneet. Pirkanmaan perhehoidon yksikön tarkoituksena on ylläpitää maakunnassa laadukasta ja lainmukaista perhehoidon yhteistoimintamallia sekä lisätä perhehoitoa.

Henkilökohtaisen avun yksikkö

Syksystä 2019 lähtien Pirkanmaan kunnat ovat sitoutuneet toimimaan yhteisten henkilökohtaisen avun kriteerien mukaisesti. Keskuksen kautta on 1.1.2020 alkaen järjestetty henkilökohtaisen avun työnantajamallin ohjaus ja neuvonta asiakkaille ja kuntien työntekijöille sekä tuki työnantajana toimimiseen sisältäen palkan sijaismaksupalvelut työnantajamallin käsikirjan mukaisesti.

Henkilökohtaisen avun yksikkö laajeni suunnitelman mukaan vastaamaan 1.1.2021 alkaen Pirkanmaan alueella myös henkilökohtaisen avun ostopalvelu- ja palvelusetelimallin toteuttamisesta. Pirkanmaan alueella on toteutettu henkilökohtaisen avun ostopalvelumallin yhteishankinta ja palvelusetelimallin yhteinen sääntökirja. Keskuksen palvelut sisältävät jatkossa asiakkaiden ohjauksen ja neuvonnan sekä palveluiden käytännön järjestelyt, palvelusetelien hallinnan, laskutuksen ja tuntiseurannan palvelusetelimallin ja ostopalvelumallin asiakkaille.

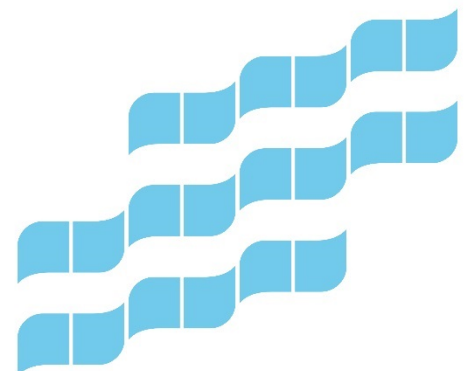
Omaishoidon tuen yksikkö ja keskuskokonaisuuden kehittäminen

Seuraavissa vaiheissa keskuksen toiminnan on suunniteltu laajentuvan omaishoidon tuen neuvontaan, ohjaukseen, yhtenäisiin omaishoidon tuen myöntämisperusteisiin ja palkkiosummiin.

Pirkanmaan omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskus takaa toiminnallisesti ja taloudellisesti vaikuttavan toiminnan. Asiakkaan näkökulmasta toiminta on yhdenvertaista kaikille pirkanmaalaisille asiakkaille. Keskittämällä keskukselle omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun palveluiden lakisääteisiä tehtäviä sekä muita yhteisiä toimintoja, pystytään kuntien talous- ja henkilöstöresursseja käyttämään nykyistä tehokkaammin ja osaamista vahvistaen. Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa omais- ja perhehoidon sekä henkilökohtaisen avun keskuksen toiminta on liitettävissä uusiin järjestämis- ja tuotantomalleihin.

Merkkien selitykset:

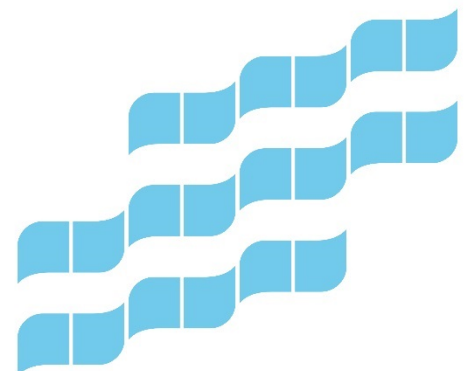
- ++ merkittävä ja/tai pitkäaikainen myönteinen vaikutus
- + lyhytaikainen myönteinen vaikutus
- 0 neutraali vaikutus/ei myönteisiä tai kielteisiä vaikutuksia
- lyhytaikainen kielteinen vaikutus
- merkittävä ja/tai pitkäaikainen kielteinen vaikutus

23.6.2021

Vaikutukset talouteen	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikön perustaminen	Merkki
Arvioidut kustannukset	<p>Omaishoidon tuen yksikön perustamisen arvioitu kustannus on koko Pirkanmaan alueella noin 230 000 e/vuosi. Kustannukset jaetaan kuntakohtaisesti omaishoidon tuen saajien määrän mukaan. Tampere-Orivesi yhteistoiminta-alueen osalta kustannukset ovat noin 97 000 e/vuosi.</p> <p>Kustannusten muutosvaikutus vaihtelee kunnittain. Joissain kunnissa lyhyellä aikavälillä kustannukset nousevat, mutta arvioidaan, että tulevaisuudessa yhtenäiset toimintakäytännöt ja perustyöhön vapautuva työaika hillitsevät omaishoidon tuen kustannuksia maakunnan tasolla.</p> <p>Kustannustehokkuus paranee maakunnallisesti yhteistyötä tehden. Esimerkiksi resurssien käyttö tehostuu: osaaminen keskittyy sekä vahvistuu alueella eikä kaikkien kuntien tarvitse tehdä samoja asioita yhtä aikaa itse.</p>	- ++
Muut arvioidut taloudelliset vaikutukset	<p>Lyhyellä aikavälillä kustannukset mahdollisesti nousevat, koska omaishoidon vapaisiin tulee osaan kunnista uusi järjestämistapa eli palveluseteli. Palveluseteliä hallinnoidaan maakunnallisesti Omaishoidon tuen yksikön kautta.</p> <p>Pitkällä aikavälillä kustannusten nousun hallinta helpompaa</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kustannusten hallinta helpompaa isolla asiakasvolyyymilla. - Vähentää tarvetta suorahankintoihin, kun on enemmän vaihtoehtoja vapaan palvelujen järjestämiseen. - Lisää palveluntuottajien välistä kilpailua ja tämä hillitsee kustannuksia. - Pirkanmaan alueen omaishoitajat jaksavat pidempään, kun saavat tukea hoitotyöhön ja lakisääteiset vapaat järjestymään. 	- ++

Vaikutukset yrityksiin, yritystoimintaan, yrittäjyyteen (YRVA)	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikön perustaminen	Merkki
Yritykset/Yritysjoukko, johon asia vaikuttaa	<p>Omaishoidon tuen vapaita järjestävät palveluntuottajat ja mahdolliset alihankkijat.</p> <p>Maakunnallisesti yhtenäiset toimintatavat mahdollistavat palveluntuottajille edellytykset toimia useammassa Pirkanmaan kunnassa.</p>	++ ++

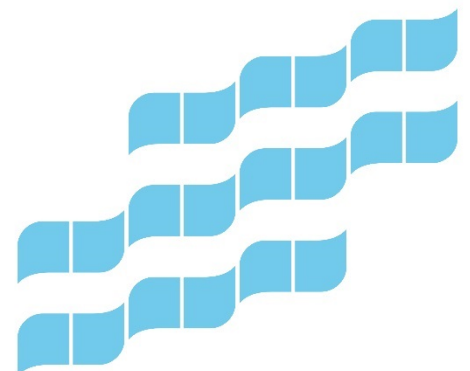
23.6.2021

<p>Vaikutukset yritysten toimintaan</p>	<p>Mahdollisuus tuottaa palveluja laajemmalla alueella.</p> <p>Potentiaaliset asiakasmäärät kasvavat, palveluntuottajien kokonaisvaltainen ymmärrys asiakaskunnasta laajenee, erikoistuminen ja osaaminen esimerkiksi tiettyyn vamma- tai sairausryhmään mahdollistuu.</p> <p>Erityisiä haasteita:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Paikallisten PK-yritysten mahdollisuus vastata laatuvaatimuksiin, esimerkiksi osaaminen, toimintavarmuus - Hinnoittelu ei ota riittävästi huomioon alueellisia eroja, esimerkiksi välimatkat 	<p>++</p> <p>++</p> <p>--</p>
<p>Yritysten osallisuus, kuuleminen ja näkökulmat asiaan</p>	<p>Yrityksiä kuullaan ja annetaan mahdollisuus osallistua suunnitteluun ja kehittämiseen.</p> <p>Yrityksillä on yksi sopimus ja kontaktitaho koko Pirkanmaan osalta, eikä heidän tarvitse käyttää resurssia monen sopimuksen hallintaan.</p> <p>Vaatii yrityksiltä kykyä muuttaa omia toimintatapojaan Pirkanmaan omaishoidon tuen uusien yhteisten käytäntöjen mukaiseksi.</p>	<p>++</p> <p>++</p> <p>-</p>

Vaikutukset omaishoitoperheisiin.

Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö

Merkki

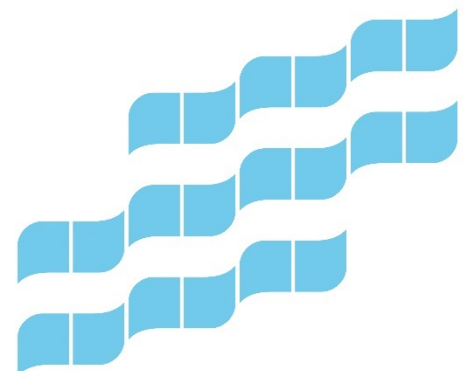
23.6.2021

<p>Vaikutukset ryhmiin ja yksilöihin:</p> <ul style="list-style-type: none"> - yksilölliseen kasvuun ja kehityksen tukemiseen - terveyteen ja koko perheen hyvinvointiin - osallisuuteen ja sosiaalisiin suhteisiin - harrastuksiin ja vapaa-aikaan 	<p>Omaishoidon tuen yksikkö takaa yhdenvertaisen ja tasalaatuisen palvelun omaishoidon tuessa koko Pirkanmaan alueelle.</p> <p>Tiettyjen toimintojen keskittäminen ja osaamisen vahvistaminen alueella tuo asiakkaalle paremmat palvelut. Monipuolisempi palveluntarjoajavalikoima ja suurempi asiakaskunta turvaa nykyistä paremmin muun muassa eri vamma- ja sairausryhmien tarpeiden huomioimista sekä omakielisen ja oman kulttuurin ymmärtävän palvelun toteutumista.</p> <p>Saavutettavuus, tavoitettavuus paranee.</p> <p>Omaishoitajien valmennukset ja vertaisryhmät kaikille. Omaishoitajien hyvinvointi- ja terveystarkastukset ja etäratkaisut kaikille halukkaille.</p> <p>Monipuolisempi palveluntarjoajavalikoima mahdollistaa tarkoituksenmukaisemmat palvelut omaishoitoperheille.</p> <p>Omaishoidon arvostus lisääntyy.</p> <p>Pirkanmaan yhteinen omaishoidon tuen yksikkö vastaa jatkossa palvelun yleisestä ohjauksesta ja neuvonnasta.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Omaishoidon tuen neuvonnan ja ohjauksen vastuutahoksi tulee asiakkaan näkökulmasta uusi toimija. <p>Yhteisten uusien toimintamallien luominen saattaa muuttaa asiakkaan palveluun liittyviä käytäntöjä ja uuden palvelunmallin käyttöönotto vie aikaa.</p> <p>Keskuksen asiakasosallisuusryhmä osallistuu kehittämiseen ja asiakkailta kerätään säännöllisesti palautteet. Osallisuusryhmään osallistuminen on mahdollista myös etäyhteyden avulla.</p> <p>Vaikutukset lapsiperheisiin ovat samat kuin muihin omaishoitoperheisiin. Erityisesti Pirkanmaan alueellinen yhdenvertaisuus toteutuu aiempaa paremmin.</p>	<p>++</p> <p>++</p> <p>++</p> <p>++</p> <p>-</p> <p>-/+</p> <p>++</p> <p>++</p>
---	---	---

**Vaikutukset
yhdenvertaisuuteen**

**Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen
yksikkö**

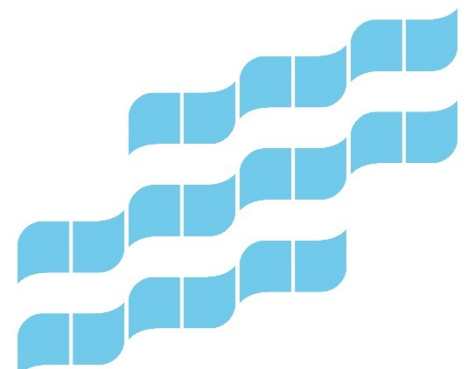
Merkki

23.6.2021

Vaikutukset sukupuolten väliseen tasa-arvoon	Omaishoidon tuen palvelutarpeen arvioissa sukupuolella ei ole merkitystä. Palvelutarpeen arvio perustuu asiakkaan toimintakykyyn ja avun tarpeeseen.	0
Vaikutukset yhdenvertaisuuteen	Yhteiset omaishoidon tuen myöntämisperusteet, palkkiosummat ja toimintakäytännöt varmistavat yhdenvertaiset palvelut koko Pirkanmaan laajuisesti.	++
	Hyvin toimivalla omaishoidon tuen palvelulla vahvistetaan omaishoitoperheiden yhdenvertainen asema yhteiskunnassa.	++
Vaikutukset saavutettavuuteen ja esteettömyyteen	Yhteisen Omaishoidon tuen yksikön myötä asiakkaiden ohjaamista ja neuvontaa koordinoidaan yhdestä paikasta, joka varmistaa saavutettavuutta ja esteettömyyttä maakunnallisesti.	++
	Omaishoidon tuen yksikön tavoitteena on toimiva ja laadukas omaishoidon tuen palvelu koko Pirkanmaan alueella. Asiakkaiden neuvonta ja ohjaus varmistetaan useamman työntekijän työpanoksella.	++
	Omaishoidon tuen yksikkö mahdollistaa erilaisten viestintäkanavien käytön asiakkaiden neuvonnassa ja ohjaamisessa, esimerkiksi puhelin, sähköposti, etäyhteydet, videoneuvottelu. Omaishoidon tuen yksiköllä on omat verkkosivut, jotka ovat saavutettavat.	++
	Asiakkaiden koordinoitu neuvonta ja ohjaus yhdestä paikasta mahdollistaa kunnan omaishoidon tuesta vastaavan työntekijän työajan optimaalisen käytön välittömään asiakastyöhön.	++

Vaikutukset terveyteen	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö	Merkki
Vaikutukset ihmisten fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen	Laadukkaat ja oikea-aikaiset sekä ennaltaehkäisevät omaishoidon tuen palvelut tukevat omaishoitoperheiden itsenäisempää toimimista ja kokonaisvaltaista hyvinvointia.	++
	Hyvin määritellyt omaishoidon tuen myöntämisperusteet ja toimintakäytännöt auttavat tunnistamaan omaishoitoperheet ja ohjaamaan asiakkaita tarvittaessa muiden palveluiden piiriin, esimerkiksi kolmannen sektorin palveluihin.	++
	Perheiden ja läheisten jaksaminen lisääntyy, kun omaishoidon tuen yksiköllä on valmius palvella perheitä yhden luukun periaatteella.	++

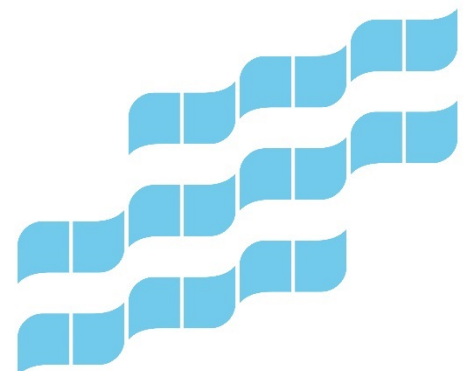
23.6.2021

Vaikutukset henkilöstöön	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö	Merkki
Vaikutukset kaupungin henkilöstöön	Keskitetyn osaamisen hyödyntäminen ja alueellisen osaamisen vahvistaminen.	++
Vaikutukset koulutustarpeisiin	Omaishoidon tuen myöntämisperusteiden ja toimintakäytäntöjen jalkauttaminen sekä uusiin palveluihin ja toimintaperiaatteisiin lisää henkilöstön perehdyttämis- ja koulutustarvetta.	+/-
Vaikutukset työtehtävien muutokseen ja työaikoihin	Pirkanmaan kunnissa omaishoidon tuesta vastaavien työntekijöiden henkilöstöresurssia voidaan keskittää omaishoidon tuen palvelutarpeen arvioon, päätöksentekoon ja seurantaan, kun ohjaus ja neuvonta keskitetään Omaishoidon tuen yksikköön.	++

Vaikutukset ympäristöön	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö	Merkki
Vaikutukset ilmanlaatuun, meluun, ilmastonmuutokseen, luontoon ja liikenteeseen.	Ei merkittävää vaikutusta nykytilaan verrattuna. Vaikka palvelujen koordinointi on keskitetty, tulee asiakkaan lähipalvelut edelleen omasta kotikunnasta. Tuki lähityöntekijälle tulee Omaishoidon tuen yksiköstä ja liikkuminen Pirkanmaan alueella voi lisääntyä jonkin verran. Yhteistyössä hyödynnetään kuitenkin etäyhteyksiä aina mahdollisuuksien mukaan.	0 -

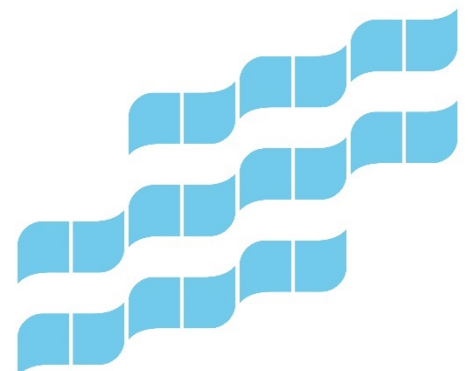
Kulttuuriset vaikutukset	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö	Merkki
Vaikutukset kulttuurin saavutettavuuteen	Omaishoidon tuen yksikön perustaminen ja tätä kautta järjestöjen toiminnasta tiedottaminen mahdollistaa omaishoitoperheiden yhdenvertaisemman osallistumisen omaishoitoyhdistysten tarjoamiin palveluihin. Palveluntuottajien verkoston laajeneminen mahdollistaa asiakkaan oman kulttuurin huomioimisen palvelussa.	++ ++

Strategiavaikutukset TAMPERE (Jokainen kunta peilaa omiin tavoitteisiinsa)	Arvioitujen vaikutusten kuvaus, Omaishoidon tuen yksikkö	Merkki
--	--	--------

23.6.2021

<p>Yhdessä tekevä ja inhimillinen Tampere panostaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • osallisuuteen • aktiivisuuteen • yhdenvertaisuuteen • varhaiseen tukeen • yksilöllisiin ja vaikuttaviin palveluihin 	<p>Tavoitteena yhdenvertaisemmat ja laadukkaammat omaishoidon tuen palvelut koko Pirkanmaan alueella.</p> <p>Yhtenäiset käytännöt koko Pirkanmaan alueella: yhtenäiset myöntämisperusteet, palkkiosummat, linjaukset, ohjeistukset, toimintakäytännöt.</p> <p>Tiedolla johtaminen ja tiedon keräämisen välineet vahvistuvat Pirkanmaan omaishoidon tuen kokonaisuudessa.</p> <p>Yhden luukun periaate: Tietotaito, yleinen neuvonta ja ohjaus keskittyvät yhteen paikkaan.</p> <p>Kunnan työntekijät eivät tee päällekkäistä työtä ja selvitä jokainen kaikkia palvelun yksityiskohtiin liittyviä tietoja erikseen kunnissa. Omaishoidon tuesta vastaavilla työntekijöillä on enemmän aikaa asiakkaalle, kun yleinen neuvonta ja ohjaus hoidetaan Omaishoidon tuen yksikössä.</p> <p>Toimiva kuntayhteistyö auttaa yhtenäisen maakunnan valmistelussa, yhteinen näkemys tavoitteesta ja keinoista sen saavuttamiseksi.</p>	<p>++</p> <p>++</p> <p>++</p> <p>++</p> <p>++</p>
<p>Koulutuksen ja osaamisen Tampere panostaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • laadukkaaseen ja yhteisölliseen oppimiseen • työhön johtavaan koulutukseen ja osaamiseen • osaavan työvoiman houkutteluun ja juurruttamiseen 	<p>Omaishoidon tuen yksikössä työskentelee useampi henkilö: mahdollistaa kollegiaalisen tuen palvelussa. Kunnan työntekijän ei tarvitse hoitaa palvelun kokonaisuutta yksin.</p> <p>Osaamisen keskittäminen ja kehittäminen, tiedon saa yhdestä paikasta.</p>	<p>++</p> <p>++</p>
<p>Luova ja innovatiivinen Tampere panostaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaikuttavaan elinkeino- ja innovaatiopolitiikkaan • innovaatioympäristöihin ja -alustoihin • kansainvälisen tason kulttuuri- ja tapahtumatarjontaan 	<p>Tavoitteena tehokas ja yhteistyöhön kykenevä palveluverkosto.</p> <p>Järjestöyhteistyön edistäminen koko Pirkanmaan alueella.</p> <p>Maakunnallisen palvelusetelin tavoitteena on kaiken kokoisten palveluntuottajien tukeminen ja palveluiden yhteinen kehittäminen. Pyritään edistämään paikallisten pk-yritysten toimintaedellytyksiä Pirkanmaalla.</p>	<p>++</p> <p>++</p> <p>++</p>

23.6.2021

<p>Urbaani ja kestävästi kasvava Tampere panostaminen</p> <ul style="list-style-type: none"> • kaupungin kasvuun • elävyyteen • omaleimaisuuteen • kaupunkimaiseen ympäristöön • älykkyyteen • kestävyyteen	<p>Palveluiden monipuolistumisen, osaamisen keskittämisen ja myöntämisperusteiden yhtenäistämisen myötä edistetään koko Pirkanmaan vetovoimaisuutta. Omaishoidon tuen piirissä olevat perheet voivat asua palvelujen tasalaatuisuuden vuoksi siinä kunnassa, jossa mieluiten haluavat asua.</p>	<p>++</p>
---	---	-----------

